

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.09.2006, sp. zn. 25 Cdo 3125/2005, ECLI:CZ:NS:2006:25.CDO.3125.2005.1

Číslo: 77/2007

Právní věta: Jestliže škoda byla způsobena pracovním strojem při činnosti, k níž slouží, a nikoliv při jeho přepravě vlastní motorickou silou, nejde o škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu dopravního prostředku a o odpovědnost provozovatele stroje podle § 427 obč. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.09.2006

Spisová značka: 25 Cdo 3125/2005

Číslo rozhodnutí: 77

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 420 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 427 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal zaplacení částky 60 199,70 Kč s 10% úrokem z prodlení od 1. 12. 2000 do zaplacení z důvodu, že pracovník žalované společnosti při manipulaci s paletou na stavbě O. H. poškodil 4 nové kusy panelů a tím žalobci způsobil škodu v uvedené částce.

O k r e s n í s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 19. 1. 2005 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 56 957,90 Kč s 10% úrokem z prodlení od 1. 12. 2000 do zaplacení; žalobu na zaplacení částky 3241,80 Kč s 10% úrokem z prodlení od 1. 12. 2000 do zaplacení zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud vzal za prokázané, že žalovaná společnost na základě smluvního vztahu působila na stavbě obchodního centra O. H. pro firmu S., a. s. Dne 12. 9. 2000 došlo při manipulaci se strojem JCB, obsluhovaným strojníkem P. J., ke škodě na majetku žalobce, a to 4 kusů palet. Žalobce za nové palety dodavateli uhradil částku 56 957,90 Kč a vyzval žalovaného k náhradě škody. Soud citoval ustanovení § 420 a 427 obč. zák. a dovodil, že za škodu odpovídá žalovaná společnost, působící na této stavbě, s tím, že je nerozhodné, zda P. J. byl zaměstnancem této společnosti nebo soukromě podnikajícího J. K., neboť bylo zjištěno, že žalovaná společnost na základě smluvního vztahu s firmou S., a. s., prováděla práce na stavbě, při nichž došlo ke škodě, a škoda tak byla způsobena osobou pověřenou k činnosti na této akci.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 18. 8. 2005 rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku a ve výroku o náhradě nákladů řízení změnil tak, že

žalobu na zaplacení částky 56 957,90 s příslušenstvím zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a řízení doplnil listinnými důkazy, z nichž zjistil, že rypadlo nakládač typu JCB je technicky způsobilým vozidlem, jehož vlastníkem je J. K., který je má v evidenci svého majetku jakožto fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění. Odvolací soud zvažoval odpovědnost podle § 420 a 427 obč. zák. a vzhledem tomu, že žalobce v řízení před soudem prvního stupně neprokázal, že by v době škodné události byl P. J. zaměstnancem žalovaného, naopak z pracovní smlouvy sepsané mezi zaměstnavatelem J. K. a pracovníkem P. J. ze dne 31. 7. 1995 vyplývá, že jmenovaný byl zaměstnancem J. K., jakožto fyzické osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění, odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o odpovědnosti žalované společnosti podle § 420 odst. 2 obč. zák. Protože provozovatelem stroje, při jehož provozu došlo k poškození panelů, je J. K., tj. fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění, odvolací soud dospěl k závěru, že z hlediska odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 427 odst. 1 obč. zák. není dána pasivní věcná legitimace žalované společnosti.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a podává je z důvodu podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Dovolatel nesouhlasí s výkladem ust. § 420 odst. 2 obč. zák., jež zaujal odvolací soud. Poukazuje na to, že v řízení bylo zjištěno, že P. J. při škodné události plnil úkoly žalované společnosti a že škoda vznikla při plnění těchto úkolů, a to při provádění díla zhotovovaného žalovanou společností J., spol. s r. o., která je subdodavatelem na dané stavbě. Není proto relevantní, že škůdce P. J. nebyl zaměstnancem žalované společnosti.

Odpovědnost za škodu způsobenou jinou osobou ukládá občanský zákoník právnické osobě nejen v případě, že škůdce je v pracovním poměru u právnické osoby, ale může se jednat i o činnost vykonávanou pro právnickou osobu mimo pracovní poměr či o činnost vykonávanou na základě jiného právního vztahu. Podstatné je, zda činnost prováděná škůdcem spadá do působnosti právnické osoby z hlediska věcného, místního a časového. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř., projednal věc a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Zrušil proto rozsudek soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Především je třeba říci, že v daném případě nepřichází v úvahu odpovědnost provozovatele stavebního stroje podle ustanovení § 427 obč. zák., neboť – jak vyplývá z jednoznačných skutkových zjištění – k poškození palet, za něž je požadována náhrada, nedošlo při provozu dopravního prostředku, nýbrž při nakládání a manipulaci s paletou dlažby na stavbě. Pracovní stroj (rypadlo – nakládač) byl tedy použit k činnostem, ke kterým slouží, a neplnil tak funkci dopravního prostředku. Pracovní stroj má totiž povahu motorového vozidla pouze v případě, že je vlastní motorickou silou přemísťován z jednoho místa na druhé. Nejedná se proto v daném případě o škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu, tedy určitou okolností, která je vlastní právě provozu dopravního prostředku.

Odpovědnost za škodu podle § 420 odst. 2 obč. zák. odvolací soud vyloučil s poukazem na to, že žalobce neprokázal, že by v době škodné události byl P. J., jenž škodu způsobil, zaměstnancem žalované společnosti. S tímto právním názorem nelze souhlasit.

Podle ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák. škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použily. Tyto osoby samy

za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů tím není dotčena.

Odpovědnost právnické či fyzické osoby (podnikatele) za škodu podle tohoto ustanovení se uplatní nejen v případech, kdy škoda byla způsobena jejich zaměstnanci, ale i tehdy, byla-li způsobena jinými osobami, které podnikatelský subjekt použil ke své činnosti. Není proto podmínkou, aby ten, kdo škodu způsobil (škůdce), byl v přímém právním (smluvním) vztahu vůči podnikateli, nýbrž je rozhodující, zda škodu způsobil při činnosti, která je konána pro fyzickou či právnickou osobu podnikatele a která spadá do působnosti této osoby. Do rámce činnosti právnické (fyzické) osoby spadá totiž nejen výkon zaměstnání v pracovním poměru, ale i taková další činnost, která nepostrádá místní (prostorový), časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti této osoby. O exces se jedná, jestliže škoda byla způsobena při takové činnosti, jíž škůdce sledoval vlastní zájmy či potřeby, popř. zájmy jiných osob. Při splnění předpokladů odpovědnosti právnické či fyzické osoby se jedná o její výlučnou odpovědnost vůči poškozenému.

Jestliže v řízení bylo zjištěno, že žalovaná společnost na základě smluvního ujednání s firmou S. prováděla pro ni pracovní činnost na stavbě obchodního centra pomocí pracovních strojů s obsluhou, je jednoznačné, že strojník obsluhující pracovní stroj plnil úkoly žalované společnosti, a jestliže při této práci způsobil škodu, byl osobou „použitou“ žalovanou společností k plnění jejích smluvních závazků v rámci své působnosti. Otázka, zda strojník v té době byl či nebyl v zaměstnaneckém poměru k této společnosti, není podstatná.

Z uvedeného vyplývá, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn. Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud jej v tomto výroku, jakož i v závislých výrocích o nákladech řízení zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).